

Sygn. akt IV CSK 575/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa K. M., P. M. i W. M.

przeciwko Gminie S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 14 lutego 2019 r.,

skargi kasacyjnej powodów

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 20 lipca 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala skargę kasacyjną;

**zasądza od powodów na rzecz pozwanej kwotę 5400 zł (pięć
tysięcy czterysta) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w O. wyrokiem z dnia 19 września 2016 r. oddalił żądanie powodów K. M., P. M. i W. M. zasądzenia od pozwanej Gminy S. na rzecz każdego

z nich po 140984,86 zł z odsetkami tytułem bezpodstawnego wzbogacenia, a Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powodów od tego wyroku.

W sprawie ustalono, że decyzją Naczelnika Gminy S. z dnia 18 lutego 1981 r., bliżej określone działki gruntu, których właścicielem była poprzedniczka prawna powodów M. M., zostały przejęte na własność Skarbu Państwa - Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, jako opuszczone na podstawie art. 38 ustawy z dnia 14 lipca 1961 r. o gospodarce terenami w miastach i osiedlach (Dz. U. z 1969 r. Nr 22, poz. 159). W dniu 26 lutego 1993 r., na mocy decyzji Wojewody (...), działki te zostały przekazane Agencji Własności Rolnych Skarbu Państwa. Decyzją Wojewody (...) z dnia 20 marca 1996 r., na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z 10 maja 1990 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz. 191 ze zm.) w zw. z art. 104 ust. 2 i 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 95, poz. 425 ze zm.), stwierdzono nabycie z mocy prawa własności tych działek przez pozwaną Gminę z dniem 1 stycznia 1996 r.

Sporne działki, powstałe z nieruchomości M. M., pomimo sprzeciwu powodów, zostały zbyte przez pozwaną Gminę na rzecz osób trzecich za cenę 439.200 zł.

Prawomocną decyzją Wojewody (...) z dnia 22 września 2005 r. stwierdzono na wniosek strony powodowej, że decyzja Naczelnika Gminy S. z dnia 18 lutego 1981 r. jest nieważna, jako wydana bez podstawy prawnej.

Decyzją Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 kwietnia 2017 r., nr 180, stwierdzono wydanie decyzji Wojewody (...) z dnia 20 marca 1996 r. z naruszeniem prawa (art. 156 § 2 k.p.a.).

Na gruncie tych ustaleń Sąd Apelacyjny uznał, że wobec obowiązywania decyzji Wojewody (...) z dnia 20 marca 1996 r., która legła u podstaw przekazania pozwanej działek powstałych z nieruchomości M. M. i związanie Sądu w postępowaniu cywilnym stanem prawnym wynikającym z osnowy tej decyzji, nie można przyjąć, że odpadła podstawa prawna dokonanego przysporzenia.

Skarga kasacyjna powodów od wyroku Sądu Apelacyjnego - oparta na podstawie pierwszej z art. 398³ k.p.c. - zawiera zarzut naruszenia art. 405 k.c., 414

k.c. 156 § 2 w zw. z art. 158 § 2 k.p.a., art. 160 § 1, 3, 6 k.p.a., i zmierza do uchylenia tego wyroku i uwzględnienia żądania pozwu, bądź przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istota zarzutów skargi kasacyjnej sprowadza się do twierdzenia, że z naruszeniem art. 405 k.c. Sąd Apelacyjny uznał, że skarżącym nie przysługuje roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia przeciwko pozwanej Gminie pomimo wydania przez Ministra Spraw Wewnętrznych decyzji z dnia 24 kwietnia 2017 r., nr 180, stwierdzającej, iż decyzja Wojewody (...) z dnia 20 marca 1996 r., została wydana z naruszeniem prawa (art. 156 § 2 k.p.a.).

Skarżący podnosząc przytoczony zarzut jednocześnie przyznają, że decyzją, nr 180, z dnia 24 kwietnia 2017 r. nie stwierdzono nieważności decyzji komunalizacyjnej z dnia 20 marca 1996 r., a stwierdzono wydanie jej z naruszeniem prawa, wskazując jako podstawę rozstrzygnięcia art. 156 § 2 k.p.a. W pisemnych motywach tej decyzji stwierdzono, że na podstawie aktów notarialnych z dnia 7 lutego 2008 r. Gmina S. sprzedała własność spornych działek na rzecz osób fizycznych, chronionych rękojmią wiary publicznej ksiąg wieczystych, co oznacza, iż zaszły nieodwracalne skutki prawne i nie można stwierdzić nieważności decyzji komunalizacyjnej w zakresie dotyczącym spornych działek. Podobne stanowisko zajęto w stosunku do działki nr 153/7 wskazując, że nieruchomość ta wchodzi w skład drogi uznanej za gminną.

Skarżący pomijają, że decyzja o stwierdzeniu wydania decyzji z naruszeniem prawa (art. 158 § 2 k.p.a.) różni się zasadniczo od decyzji stwierdzającej nieważność. Ta ostatnia eliminuje bowiem z obrotu prawnego wadliwą decyzję oraz znosi jej skutki prawne, natomiast, co wymaga podkreślenia, pierwsza pozostawia ją w obrocie prawnym (niezgodność decyzji z prawem ma tylko znaczenie dla wystąpienia z roszczeniem odszkodowawczym).

Ze względu na obowiązywanie decyzji administracyjnej, która legła u podstaw przekazania pozwanej działek powstałych z nieruchomości M. M. i związanie Sądu w postępowaniu cywilnym stanem prawnym wynikającym z osnowy tej decyzji, nie można przyjąć, jak zasadnie uznał Sąd Apelacyjny, że odpadła

podstawa prawna dokonanego przysporzenia. Dopiero odpadnięcie tej podstawy pozwala natomiast uznać korzyść za uzyskaną bez podstawy prawnej, co stanowi konieczną przesłankę zobowiązania z bezpodstawnego wzbogacenia.

Co się zaś tyczy odszkodowania w związku z decyzją, co do której stwierdzono, że została wydana z naruszeniem prawa, to trzeba zauważyć, że odszkodowanie może służyć od organu, który taką decyzję wydał. Zatem ewentualne roszczenie odszkodowawcze powinno być skierowane przeciwko temu organowi. Nie budzi zaś wątpliwości, że decyzję z dnia 20 marca 1996 r. wydał Wojewoda (...), a nie pozwana Gmina.

Z tych przyczyn orzeczono, jak w wyroku.

jw